

Handbok för mer hållbart kemikaliearbete inom miljöfarlig verksamhet

Vägledning för länsstyrelsernas miljöskyddsarbete för att möjliggöra ett arbete med miljömålet Giftrfri miljö

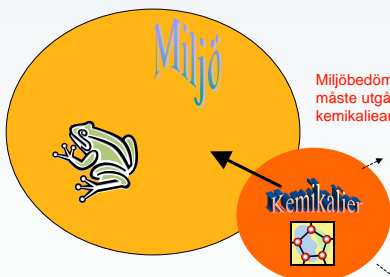
Varför en handbok?

- Allt mer lagstiftning som ställer krav på att man vet vilka kemikalier som används och vilka risker detta ger
- Kemikaliefrågor har tenderat att hanteras separat från andra delar av miljöområdet
- Giftrfri miljö ett komplicerat miljömål med annorlunda delmål

Vi måste börja jobba annorlunda med kemikaliefrågorna i vår tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet

Kemi behöver bli ett mer centralt och breddat begrepp inom miljö!!

Miljöbedömningen måste utgå från faktisk kemikalieanvändning

Utveckla ett mer hållbart kemikaliearbete på både myndigheter och företag!!

Mer miljökemisk kompetens och verktyg!

Och vetenskap om att kemikalierna faktiskt kan vara en central bit i ett företags hela affärsidé....

Lärocyklus / Järnkånga 10

Miljömålet Giftfri miljö

Tillsyn av kemikaliefrågor hos yrkesmässiga användare av kemikalier (i Miljöfarlig verksamhet)

Med stöd av **miljöbalkens 14 kapitel.**

- Företagets egenkontroll.
- Om användaren får säkerhetsdatablad av sin leverantör.
- Om man följer Begränsningsregler för användning
- Hur de kemiska produkterna förvaras.
- Om företaget för in eller importerar kemiska produkter som ska anmälas till Kemikalieinspektionens produktregister.

Med stöd av **Miljöbalkens 2, 9,15 kapitel. m.m.** Hur förhåller sig användningen till:

- FMH
- Egenkontroll
- VOC
- Emissionsdeklaration
- Avfall
- Vattendirektiv
- IPPC
- Seveso
- M.fl.

4

Lärocyklus / Järnkånga 10

Vattendirektivet

God status

God status

God status

God status

God status

Ekologisk status

- Biologiska faktorer
- Fysikalisk-kemiska faktorer
- Hydromorfologiskafaktorer

Kemisk status

- Prioriterade ämnen**
- Särskilt förorenande ämnen**
- Allmänna förhållanden

God status

EJ uppnått

God status

5

Lärocyklus / Järnkånga 10

Huvudsakliga förorenade ämnen från Vattendirektivet i bilaga VIII och IPPC-direktivet i bilaga III.

Förteckningen finns införd i avdelning 5 i bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd och anger de ämnen och ämnesgrupper som ska beaktas vid verksamhetens utsläpp till vatten.

ORIENTERANDE FÖRTECKNING ÖVER HUVUDSACLIGA FÖRORENANDE ÄMNINGEN

1. Organiska halogenföreningar och ämnen som kan bilda sådana föreningar i akvatisk miljö.
2. Organiska fosforföreningar.
3. Organiska tennföreningar.
4. Ämnen och beredningar eller nedbrytningsprodukter av dessa för vilka det har påvisats att de har cancerogena
5. eller mutagena egenskaper eller sådana egenskaper som i eller via vattenmiljön kan påverka steroidogena funktioner,
6. sköldkörtelns funktioner, fortplantningen eller andra endokrina funktioner.
7. Svårnedbrytbara kolväten och svårnedbrytbara och bioackumulerbara organiska, toxiska ämnen.
8. Cyanider.
9. Metaller och deras föreningar.
10. Arsenik och dess föreningar.
11. Biocider och växtskyddsmedel.
12. Uppslammade ämnen.
13. Ämnen som bidrar till eutrofering (i synnerhet nitrater och fosfater).
14. Syretarande ämnen (mätbara med hjälp av parametrar som till exempel BOD och COD).

6

Lärotygshet / Järnkåpinga lin

Kemikalietillsyn på miljöfarlig verksamhet (A,B och C)

Och med REACH

- **Platsanknuten** – är det vi haft

Tillsyn av användningen av kemikalier och risker för yttre miljö

Fortsatt och kraftigt utökat ansvar

- **Produkt tillsyn** – har vi egentligen inte haft någon...

men ett ansvar att tillsynsvägleda kommunerna i deras produkt tillsyn.

Produkt tillsyn hos de som inte är primärleverantörer

7

Lärotygshet / Järnkåpinga lin

Mycket nytt i tillsynen av miljöfarlig verksamhet i och med REACH

- Tillsyn av informationsöverföringen i distributionslänken fungerar
- Tillsyn av att exponeringsscenarioer följs
- och om anmälan till ECHA gjort om exponeringsscenarioer inte följs
- och att man utarbetat egna kemikaliesäkerhetsrapporter – för ämnen över 1 ton där användningen inte täcks av registrantens exponeringsscenario
- och att dessa uppfyller kraven samt att skyddsåtgärderna är lämpliga för adekvat kontroll
- Tillsyn av att man anmält användning av tillståndsåmnen till ECHA
- Tillsyn av om villkor i tillstånd för ämnen som används följs och att exponeringen hålls låg utifrån vad som är tekniskt och praktiskt möjligt
- Tillsyn av om man uppfyller registreringsplikten t ex vid import och tillverkning
- Tillsyn av om de ämnen man använder är registrerade och om användningsområdet följs
- Kontroll om eventuell anmälan till Klassificerings- och märkningsregistret
- **Mer tillsynsvägledning till kommuner**
- **Mer information, stöd och rådgivning till verksamhetsutövare**

8

Lärotygshet / Järnkåpinga lin

Innehåll i Handboken

- Inledning – vad handlar egentligen Giftfri miljö om
- Bakgrund – förklaring av olika begrepp
- Lagar och regler –
- Verktyg för arbetet – miljöledningssystem, PRIO-verktyget, kemikalieförteckning, bedömning av utsläpp, avfallsklassning
- Arbetsmetod med stegvis höjda ambitioner - prövning och tillsyn, olika krav i olika nivåer beroende på var myndigheten och företaget befinner sig i kunskap.

9

Risicanalys av kemikalier a la PRIO-verktyget

- **Identifiering** – vilka produkter och vilka kemiska ämnen som används och hur mycket?
- **Kolla lagstiftningen** för dessa ämnen
- **Farobedömning** – vilka egenskaper har ämnena?
- **Riskbedömning** – för de med störst fara - hur använder jag dem? Risk= farlighet*mängd*exponering och i ett livcykelperspektiv.
- **Risikvärdering** – för prioritering av åtgärder - vilka ämnen med risker är ekonomiskt och tekniskt möjliga att hantera?
- **Åtgärder** – strategi för utvalda ämnen med störst risk - substitution eller annan riskhantering

Miljöledning och Giffri miljö – kemikaliefrågorna i teori och praktik

Keml rapport 4/07

13

Villkor i prövningen – utvecklas ständigt efter nya erfarenheter

De kemiska ämnen (enskilda eller i kemiska produkter) som hanteras i verksamheten och som utgör prioriterade ämnen enligt ramdirektivet för vatten (2455/2001/EG) eller har sådana egenskaper att de faller inom kriterierna för utfasningsämnen) och riskminskningsämnen) enligt delmål 3 och 4 i miljökvällets mål Giffri miljö ska så långt möjligt ersättas med ämnen som är dokumenterat mindre farliga. *Bolaget ska senast sex (6) månader efter att detta beslut vunnit laga kraft, för tillsynsmyndigheten redovisa en plan för detta. Planen ska ange vilka ämnen som omfattas, möjliga ersättningsalternativ, kostnader för ersättning samt tidplan för ersättning.* (Kursiverad text tas bort i de fall handlingarna innehåller en sådan plan). Om utfasnings- och riskminskningsämnen inte kan ersättas ska bolaget kunna visa att miljön och människors hälsa inte kommer till skada och att tillräckliga riskminskningsåtgärder genomförs. Det fortlöpande arbetet med riskhantering av kemikalier ska dokumenteras i bolagets miljörapport.

(Kombineras med beslut om överlåtelse till tillsynsmyndigheten att fastställa villkor angående användning och ersättning av utfasnings- och riskminskningsämnen.)

F-1st valt ett enklare villkor om kunskap än NV – för "mindre verksamheter", lättare att följa upp, lättare att hantera för verksamheten

14

Utsläppsförteckning – Med tillhörande vägledning. Hjälpa till företaget som ska lämna ED och inför en prövning.

Utsläppsförteckning för..... gällande år.....
 Nyfyllt av..... datum.....

Utsläppskälla	Utsläppspunkt (med koordinater)	Parameter eller ämnesämnesgrupp	Krav från:	Mängd	Enhet	Mätmetod:	Halt (enhet)	Egen åtgärd
Luft	Skorsten 1	svaveldioxid	MKN			M	12 ug/m3	
	Skorsten 2	bensen	MKN E.D	120	kg/år	E	0,7 ug/m3	Rapport ED Överskrider målnivå åtgärd krävs
Vatten	utsläppspunkt 2 (recipient, koordinat)	DEHP	E.D. WFD-ämne	3	kg/år	M	1, 3 ug/L	Rapport ED Risk för överträddelse riktvärde.
	Avloppsreningsverk (namn)	TOC	E.D.	60 000	kg/år			
Mark	Spill vid påfyllning tank	hydraulolja		20	L			jord sanerad Rapport i MR
Avfall	Trumfälls slam (EWV-kod)	Arsenikföreningar	MLS	5	kg/år			Rapport i MR
Produktvaror	Tätningssilikon	oktanetylterstioxan	PRIO REACH				2%	Info till kunder

15

Både företag och myndigheter på olika nivå i olika lägen – behövs olika hantering i ärenden

Vi använder följande trappsteg i handboken:

Nivå 0 Detta är att anse som en uppstartsfas av kemikaliarbetet. Det är en hjälp för tillsynsmyndigheten som inte vet om tillsynsobjektet når upp till de lagkrav som finns. (Observera att handläggning avseende lagöverträdelse inte behandlas i denna handbok.)
Nivå 1 Detta är en miniminivå för vad som krävs av verksamhetsutövaren för att leva upp till detaljerade lagar och förordningar (t ex. egenkontrollförordningen)
Nivå 2 Detta omfattar ett miljömålsinriktat kemikaliarbete och går ofta längre än de detaljerade lagkraven. Arbetet grundas i stor utsträckning på miljöbalkens 2 kapitel (hänsynsregler) samt de nationella och regionala miljömålen.
Nivå 3 Miljömålet <i>Giffri miljö</i> styr användning, hantering, prövning och tillsyn av kemikalier. Det finns en funktionell uppföljning av miljömålet.

17

Ett behov av ständig utveckling!!

- Reach – ett behov av total genomgång av vårt sätt att hantera kemikaliefrågor.
- CLP – nya riskfraser, nya gränser, klassificerings och märkningregistret.
- Tvätt och rengöringsmedel
- Långlivade organiska föreningar
- F-gas – vissa fluorerade växthusgaser
- Biocidprodukter
- Växtskyddsmedel
- Etc

Behov av tillsynsvägledning och samverkansprojekt!!

18

Vad behöver vi göra i länet?

- Lyfta upp kemikaliefrågorna!! Integrera dem i miljöarbetet!!
Men hur?
- REACH och CLP utbildning? A la Skåne ??
- Hur ska vi bedöma kunskapsläget?, villkorsuppfyllnad?
riskbedömningar? exponeringsscenarier? substitution?
- Gemensamma tillsynsprojekt?
- Gemensamt projekt kring substitution?
- Vad vill ni?

19

Vilka myter måste vi slå håll på?

- Att kemikalier är godkända – annars skulle de ju inte få säljas
- Att kemikalier bara är sådant som flyter och rinner
- Att material inte läcker ämnen
- Att utspädning löser alla problem
- Omärkta kemikalier = ofarliga
- Alla kemikalier är farliga
- Det var värre förr – alltså behöver vi inte skyddsutrustning
- Säkerhetsdatablad är nått man måste ha i en pärm
- Utsläpp sker bara till luft och vatten
- Att kemi är svårt och det är inte skäligt att kräva kunskap och kompetens

Behövs mer och bättre kommunikation!

20

Med hopp om att
den inte bara
blir en hyllvärmare

Tack för att ni
lyssnade!

21
